

Potencijalno izgubljene godine života u Krapinsko-zagorskoj županiji

Marina Stanković Gjuretek, Natalija Mučnjak

Zavod za javno zdravstvo KZŽ, Služba za socijalnu medicinu i javno zdravstvo

Potencijalno izgubljene godine života predstavljaju zbroj svih godina koje su osobe uslijed prijevremene smrti mogle doživjeti, a nisu. Prijevremena smrt smatra se onom koja se dogodila prije određene starosne dobi koja se korigira s porastom očekivanog trajanja života. Prema podacima "Health For All" baze zdravstvenih pokazatelja Svjetske zdravstvene organizacije u Hrvatskoj je u 2009. godini očekivano trajanje života pri rođenju (za oba spola zajedno) iznosilo 76,3 godine, odnosno za žene 79,6 godina, a za muškarce 72,9 godina (1).

Praćenje prijevremene smrti osoba značajno je iz više razloga. Jedan od razloga je gubitak mladih osoba koje se tek trebaju razviti u odrasle odgovorne pojedince i koji čine temelj budućeg društvenog razvoja. Zatim praćenje odraslih osoba koje čine radnu snagu jednog društva, hranitelje obitelji i nosioce reproduktivnog razvoja, što će se odraziti na demografske karakteristike jedne zemlje (2).

U 2009. godini u Krapinsko-zagorskoj županiji broj potencijalno izgubljenih godina života zbog zloćudnih novotvorina bio je 3 458 godina, 3 456 godina zbog kardiovaskularnih bolesti, 2 509 godina zbog ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka smrti.

Tablica 1. Potencijalno izgubljene godine života osoba u dobi između 1 i 75 godina u Krapinsko-zagorskoj županiji u 2009. godini

2009.	UKUPNO	MUŠKI		ŽENSKI		
	BROJ UMRLIH	BROJ IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA	BROJ UMRLIH	BROJ IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA	BROJ UMRLIH	BROJ IZGUBLJENIH GODINA ŽIVOTA
I A00-B99	5	45	5	45	0	0
II C00-D48	206	2504	139	1592	67	912
III D50-D89	1	23	0	0	1	23
IV E00-E90	17	211	13	169	4	42
V F00-F99	7	91	6	88	1	3
VI G00-G99	16	263	13	214	3	49
IX I00-I99	211	2324	157	1811	54	513
X J00-J99	20	215	16	168	4	47
XI K00-K93	80	1176	58	895	22	281
XII L00-L99	1	18	1	18	0	0
XIII M00-M99	0	0	0	0	0	0
XIV N00-N99	8	104	6	88	2	16
XVII Q00-Q99	2	91	1	43	1	48
XVIII R00-R99	2	71	2	71	0	0
XIX S00-T98	93	2099	73	1739	20	360
Ukupno	669	9235	490	6941	179	2294

Tablica 2. Udio određenih skupina bolesti u potencijalno izgubljenim godinama života za oba spola

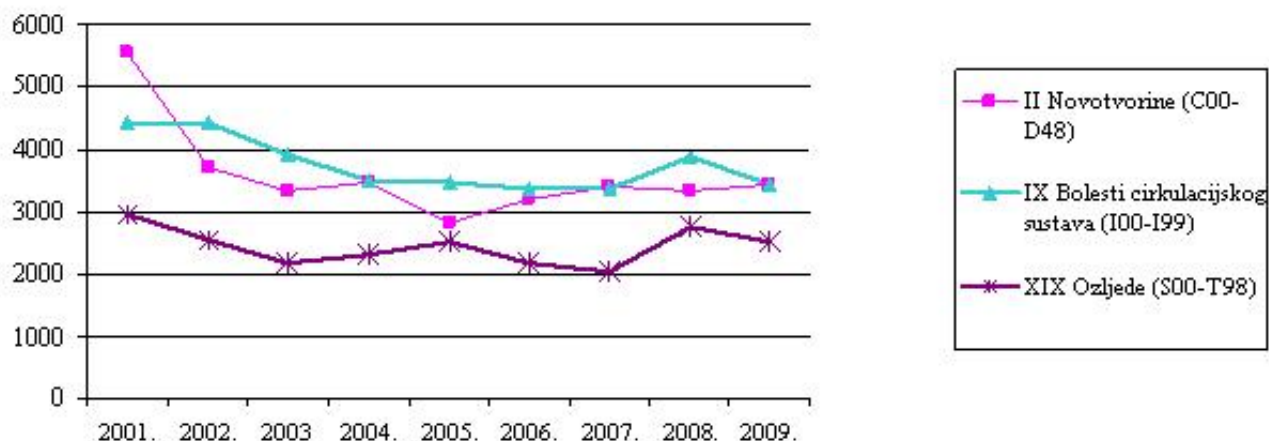
	Ukupno	M	Ž
Maligne bolesti	27%	23%	40%
Bolesti cirkulacijskog sustava	25%	26%	22%
Posljedice vanjskih uzroka	23%	25%	15%

Maligne bolesti i bolesti cirkulacijskog sustava vodeći su uzroci smrtnosti, a ove dvije grupe bolesti čine i najveće udjele u godinama izgubljenog života. Maligne bolesti su 2009. godine bile na vodećem mjestu po broju izgubljenih godina života iz čega se vidi da od njih umire sve više osoba mlađe životne dobi. Kod žena je udio malignih bolesti u izgubljenim godinama života 40%.

Osim novotvorina i bolesti cirkulacijskog sustava kao najčešćih uzroka smrti, s udjelom od 23% u potencijalno izgubljenim godinama života u znatnoj mjeri sudjeluju i vanjski uzroci smrti (ozljede, trovanja i druge posljedice vanjskih uzroka smrti). Taj postotak je kod muškaraca 25%, dok je kod žena 15% (tablica 2.).

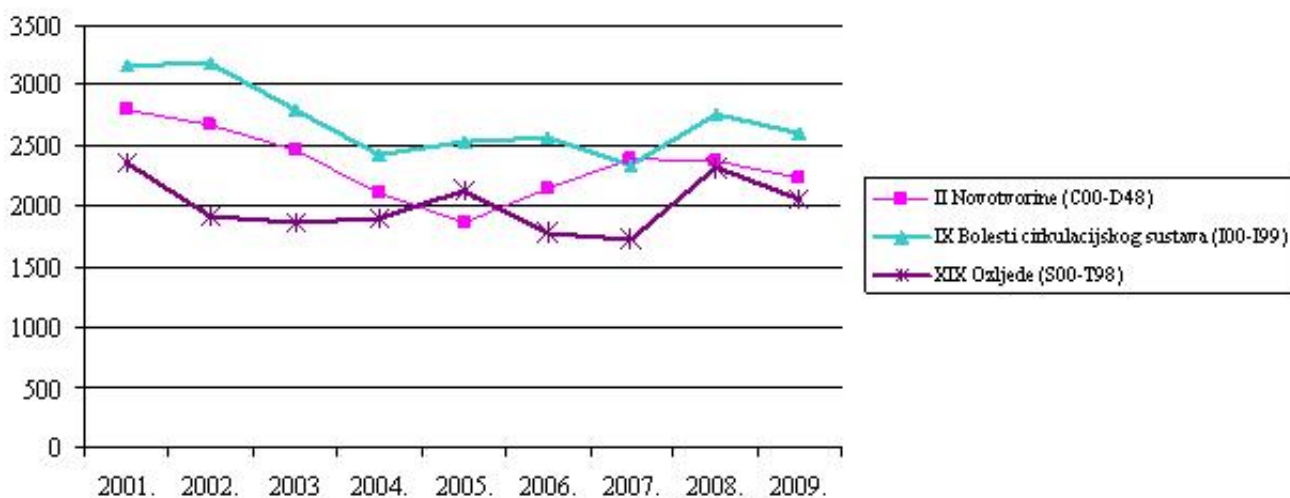
Grafikon 1.

Izgubljene godine života za oba spola u periodu od 2000.-2009.

Grafikon 2.

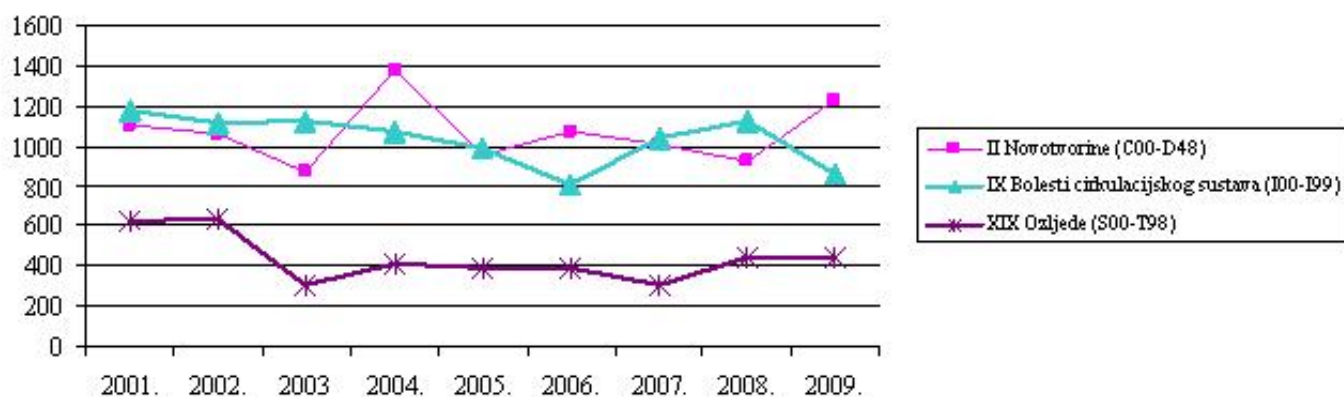
Izgubljene godine života za muškarce u periodu od 2000.-2009.

Iz prikaza prethodnog desetogodišnjeg razdoblja vidljivo je da u godinama izgubljenog života za muški spol vodeće mjesto zauzimaju bolesti cirkulacijskog sustava, osim 2007. godine kada su izjednačene s malignomima. Udio ozljeda otrovanja i drugih posljedica vanjskih uzroka kroz cijelo razdoblje je na visokom mjestu, a 2005. godine na drugom mjestu, iza cirkulacijskih bolesti.

Grafikon 3.

Izgubljene godine života za žene u periodu od 2000.-2009.

Udio malignoma u potencijalno izgubljenim godinama života kod žena ne bilježi trend pada mada se u nadolazećem periodu to očekuje zbog provedbe Nacionalnih preventivnih programa, jer rak dojke i rak debelog crijeva imaju značajan udio u prijevremenoj smrtnosti.

Literatura:

1. Indikatori "Zdravlje za sve", SZO Regionalni ured za Europu, siječanj 2010. godine
2. Wertheimer- Baletić A. Stanovništvo i razvoj. Mate d. o. o. Zagreb, 1999.
3. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Umrli prema uzroku smrti (detaljna klasifikacija), spolu i starosti po Županijama od 2000. do 2009. godine.

Kontakt:

Marina Stanković Gjuretek, dr.med.spec. javnog zdravstva
ZZJZ Krapinsko-zagorske županije
Tel: 049/467-152
E-mail: marina.stankovic.gjuretek@zzjkzz.hr